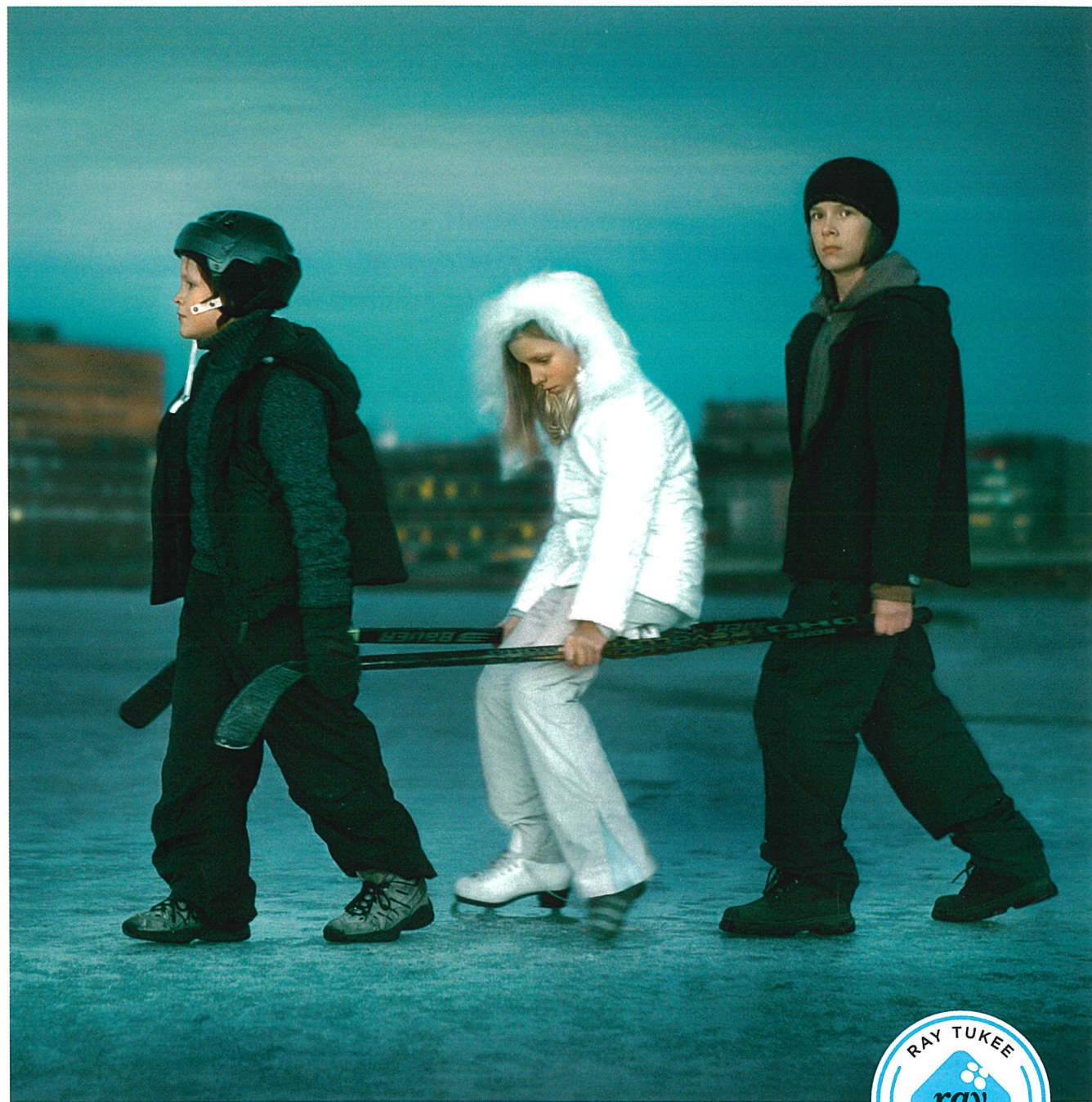

Pidämme huolta.

RAY ohjaa peliensä tuoton kansalaisjärjestöille, jotka puolestaan auttavat suomalaisia pitämään paremmin huolta itsestään ja toisistaan.

Suomen Kuurosokeat ry saa tänä vuonna RAY:ltä 2 510 000 euroa avustusta tärkeään työhönsä.

TUNTOSARVI

Nro 3 ♦ Maaliskuu 2010

Suomen Kuurosokeat ry

Raili sukeltaa eläkkeelle

Nuorten toiminnassa uusia

Sisältö

Hallitus 2010 uudelleen.....	2
Pääkirjoitus: Uusi lehti elämäni kirjassa.....	3
Yhdistyksen lehtien 36 vuotta.....	4
Matkajuttujen kautta maailmalle....	6
YK:n vammaissopimus ja Suomi tänään.....	7
Viestinnän jättiharppaukset.....	8
Facebook – taas joku nuorten hömpötys?.....	9
Nuorten kerhon uudet tuulet.....	11
Kuulonäkövammaisten nuorten viikonloppukurssi.....	12
Viisi kysymystä.....	13
Talvisota teki Vienosta sotaorvon..	14
Runo: Silmät.....	15
Veden alla kuin avaruudessa.....	16
Työllistymiseen tarvitaan tukea ja apua.....	18
Huomioi uudet vaihteen numerot!.....	19
RAY tukee.....	20

Seuraava Tuntosarvi ilmestyy 16.4. Aineiston viimeinen jättöpäivä on 22.3.

Suomen Kuurosokeat ry:n hallitus 2010 uudelleen.

Takarivissä, vasemmalta: varapuheenjohtaja Ulla Kungas, hallituksen jäsen Merja Vähämaa, hallituksen jäsen Aatos Ahonen, hallituksen jäsen Sanna Paasonen ja hallituksen jäsen Tuula Hartikainen. Eturivissä, vasemmalta: hallituksen jäsen Ari Suutarla, puheenjohtaja Seppo Jurvanen, asiantuntijajäsen Riku Virtanen ja asiantuntijajäsen Marjo Nurminen.

Kannen kuvassa Raili Karisaari on sukeltamassa Punaisella merellä Egyptissä. Paikan nimi on Marsa Alam, joka sijaitsee 300 km Hurgadasta etelään.

TUNTOSARVI 36. vuosikerta, ISSN 0358-2280, **Julkaisija:** Suomen Kuurosokeat ry. **Taitto:** Tuija Wetterstrand, **Päätoimittaja:** tiedottaja Tuija Wetterstrand, p. 040 7532026, s-posti: tiedotus@kuurosokeat.fi. **Toimitusneuvosto:** Anu Mikkola (puheenjohtaja), Carita Halme, Esko Jäntti, Kerstin Maksimainen, Ari Suutarla, Raili Karisaari (sihteeri), Tuija Wetterstrand (päätoimittaja). **Hinta:** Vuosikerta 25 euroa. Suomen Kuurosokeat ry:n jäsenille ja asiakkaille ilmainen. 12 numeroa vuodessa isokirjoituksella, pisteillä, äänitteinä, videona, ja/tai elektronisena versiona. Ruotsinkielinen Känselförtelet ilmestyy 4 kertaa vuodessa isokirjoituksella. **Tilaukset ja osoitteenmuutokset:** Suomen Kuurosokeat ry, PL 40, 00030 IIRIS, p. 040 778 0299, faksi 040 604 7477, tekstipuh. (09) 3960 4321, s-posti: kuurosokeat@kuurosokeat.fi. Toimiston aukioloaika ma-pe klo 8.00-15.45. **Painopaikka:** Kopio Niini Finland Oy. Toimituksella on oikeus käyttää lehden juttuja yhdistyksen internet-sivuilla www.kuurosokeat.fi. Tuntosarvi on Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liiton Kultti ry:n jäsenlehti.

Uusi lehti elämäni kirjassa

Melko tarkkaan 22 vuotta sitten seisoimme **Ritva Rouvisen** kanssa yhdistyksen vuosikokousväen edessä esittäytymässä uusina työntekijöinä. Ritva oli aloittanut työt Jyväskylän aluesihteerinä. Minut oli palkattu yhdistykseen toimittajaksi, toimittamaan Kuurosokeiden Uutislehteä, joka oli alkanut ilmestyä vuoden 1988 alussa. Edessäni oli työ-sarka, joka oli minulle sekä outo että haasteellinen. Myös kuurosokeus ja koko vammaisjärjestökenttä olivat minulle täysin uutta ja erilaista.

Ensimmäisen vuoden aikana oli tukenani silloinen tiedottaja **Heli Reinikainen**. Hänen avustuksellaan pääsin työhön kiinni ja homma lähti rullamaan. Työ on ollut mielenkiintoista ja vaihtelevaa, vaikka välillä jopa puuduttavaa. Joka viikko uusi lehti, uudet tärkeät asiat, ja kiire saada lehti valmiiksi muiden töiden ohella.

Toimittajan työ tässä järjestössä on ollut monipuolista ja kehittävää. Työn kautta ovat tulleet tutuiksi yhteiskunta ja sen monimutkaiset sosiaaliset tukijärjestelmät, samoin kuulonäkövamma ja sen mukanaan tuomat erityistarpeet. Olen saanut

perehtyä kuurosokeiden kulttuuriin, tutustua moniin asiakkaisiin, oppia kosketuksen merkityksen ja erilaiset kommunikointitavat. Olen myös saanut aitiopaikalta seurata, kuinka tulkkipalvelut ovat kehittyneet ja kuurosokeiden tiedonsaanti parantunut tietotekniikan myötä. Henkilökunnallakin on yhä monipuolisempi koulutus tehtävien hoitamiseen.

Maaliskuun lopulla jään pitämään kerääntyneitä lomapäiviä ja kesäkuun alussa jään virallisesti eläkkeelle. Helpottunein mielin jätän työkenttäni seuraajalle ja siirryn uuteen elämänvaiheeseen. Siihen kuuluu mahdollisesti paluu omille juurille. Työntäyteisten vuosien jälkeen tuntuu hyvältä luopua tiukoista aikatauluista ja saada riittävästi vapaa-aikaa mieliharrastuksille.

Toivotan kaikille järjestön jäsenille ja työtovereille onnea, menestystä ja hyvien haltijoiden suosiota elämässä.

Raili Karisaari
toimittaja ■

Yhdistyksen lehtien 36 vuotta

Arkistojen kätköistä: Ylhäällä vasemmalla Raili Karisaari silloisen tiedottajan Anu-Liisa Röngän kanssa vuonna 1998. Oikealla Raili työn touhussa, kuvaamassa Helen Keller -konferenssissa Tampereella kesäkuussa 2005.

Teksti: Raili Karisaari

Yhdistyksen lehtien historia alkaa vuodesta 1975, jolloin Sokeain Keskusliitto ry. (nykyinen Näkövammaisten Keskusliitto) alkoi julkaista Kuulonäkövammaisten lehteä. Päätoimittajana oli tuolloin **Kaija Salekari**. Ulkoasultaan lehti oli A5-kokoinen vihkonen, jossa oli keltaiset kannet. Lehti ilmestyi aluksi neljä kertaa vuodessa, sitten kuukausittain, mutta jo vuonna 1979 numeroita oli 22. Helsingin Lions-piiri 107 N lahjoitti rahaa lehden kustannuksiin.

Kuulonäkövammaisten lehti oli tavallaan yhteenveto tämän päivän kolmesta julkaisusta: Kuurosokeiden Uutislehdestä, Tuntosarvesta ja Toimintakalenterista.

Tuntosarven rinnalle Uutislehti

Vuonna 1980 tapahtui muutoksia. Numero 11 oli viimeinen Kuulonäkövammaisten lehti. Tämän jälkeen lehti alkoi ilmestyä nimellä Tuntosarvi. Lehti sai siniset kannet, mutta sisältö pysyi pääpiirteittäin entisenlaisena. Vuoden 1985 alusta Tuntosarvi alkoi ilmestyä joka viikko, eli 48

numeroa vuodessa. Vuonna 1987 yhdistykseen palkattiin vakituinen tiedottaja. Hän sai tehtäväkseen mm. Tuntosarven toimittamisen ja koko lehtitoiminnan kehittämisen. Seuraavana vuonna Tuntosarvi saikin rinnalleen Kuurosokeiden Uutislehden ja samalla Tuntosarvi muutettiin 11 kertaa vuodessa ilmestyväksi järjestölehdeksi. Oli selvää, ettei tiedottaja ehdi toimittaa kahta lehteä muiden tehtäviensä ohella. Yhdistys palkkasi osa-aikaisen toimittajan tekemään Uutislehteä. Aloitin tehtävässä maaliskuun 1988 alusta, silloisella nimelläni **Raili Kupi** (nyk. Karisaari).

Kuurosokeiden Uutislehti kehitettiin alun perin selkokieliiseksi isokirjoituslehdeksi, jota voivat lukea heikosti näkevät, sekä viittomakieliset kuurosokeat, joiden suomen kielen taito ei ole kovin hyvä. Luonnollisesti lehti julkaistiin myös pisteillä. Seuraavana oli vuorossa lehtitoiminnan laajentaminen sähköisen viestinnän puolelle. 90-luvun puolivälissä tietokoneita alkoi olla jo monien kuurosokeiden käytössä. Vuoden 1996 aikana Uutislehti alkoi ilmestyä sähköisessä muodossa THP:n postirobotin kautta.

Uutislehden ulkoasu on pysynyt jokseenkin samanlaisena koko lehden nykyisen olemassaolon ajan. Ulkoasussa on lähtökohtana ollut selkeys ja helppolukuisuus. Siinä

on onnistuttu ilmeisen hyvin, koska monet lehden lukijoista ovat halunneet säilyttää lehden nykyisen ulkoasun. Selkokieliyydestä on siirrytty vähitellen selkeään lehtikielen. Palautteen mukaan se palvelee useampia lukijoita kuin varsinainen selkokieli. Myös sivumäärä on pysynyt alkuperäisessä 12:ssa, joskin taitto on tiivistynyt ja tekstimäärä lisääntynyt alkuajoista.

Tuntosarvi monipuolisemmaksi

Vuonna 1989 tehtiin ensimmäiset kokeilut viittomakielisestä Tuntosarvesta. Hanketta rahoitti ensin opetusministeriö. Seuraavana vuonna videokokeilu vakinaistettiin ja rahoitus sisällytettiin lehden vuosibudjettiin.

Vuonna 1990 ryhdyttiin kokeilemaan Tuntosarven äänittämistä C-kasetille. Äänilehden tarkoitus oli palvella niitä, jotka eivät pystyneet lukemaan painettua tekstiä tai pisteitä. Lukunopeuden tuli olla niin hidas ja niin selkeä, että myös huonosti kuuleva sai sanoista selvän. RAY:n tuella aloitetusta kokeilusta tuli molempien lehtien kohdalla pysyvä palvelu 1993. Vuoden 1996 alussa Tuntosarvi-perhe taas laajeni, kun mukaan tulivat ruotsinkielinen käännös Känselfrödet sekä suomenkielinen sähköpostiversio. Vuonna 2001 sähköinen versio alettiin julkaista Luetus-ohjelmassa.

Tuntosarven sisältö on muuttunut vuosien aikana entistä asiapitoisemmaksi ja sivumääräkin on kasvanut 16-sivuisesta 20-sivuiseksi. Nyt, vuonna 2010, Tuntosarvesta on kehittynyt näyttävä nelivärinen ja monipuolinen järjestölehti, jonka erityispiirteenä on lehden kuusi eri versiota.

Toimitusneuvosto

Vuoden 1996 alussa hallitus nimesi toimitusneuvoston kehittämään lehtiä ja valvomaan, että ne noudattavat yhdistyksen määräämiä linjoja. Toimitusneuvostoon kuuluu viisi kuurosokeaa jäsentä, sekä Tuntosarven ja Kuurosokeiden Uutislehden päätoimittajat. Kuurosokeat jäsenet edustavat kukin eri kommunikaatiotapaa; isokirjoitusta, pistelukua, äänilehden kuuntelijaa, viittomakielistä videoversiota ja sähköistä versiota.

Toimitusneuvosto kokoontui aluksi kolme kertaa vuodessa, myöhemmin kokoontumiset vähennettiin kahteen kertaan. Kokouksissa on mm. arvioitu jo ilmestyneitä lehtiä, suunniteltu seuraavan vuoden teemoja, ja käsitelty lukijoilta tulleita palautteita. ■

Matkajuttujen kautta maailmalle

Toimitusneuvoston joulukuun lehdessä pyydettiin lukijoiden mielipiteitä vuoden 2009 mielenkiintoisimmista lehdistä. Vastauksia tuli jälleen melko vähän. Vastausten perusteella mieluisinta luettavaa ovat kuitenkin edelleen henkilöjutut sekä matkakertomukset. Parhaimpina lehtinä pidettiin lehtiä numerot 2, 4 ja 10. Myös näiden lehtien kansikuvat miellyttivät eniten. Helmikuun lehdessä kiehto eniten **Russ Palmerin** haastattelu, huhtikuun lehdessä **Sanna Paasonen** Islannin matkajuttu ja lokakuun lehdessä **Anne Palon** kertomus hengelliseltä leiriltä Lapista.

Lukijoiden kommentteja: "Jutut matkakertomuksista ja retkistä ovat mukavia, on kuin itse olisi matkalla mukana." "Olen mielelläni nojatuo- limatkailija." "Matkajutut Islannista, Ahvenanmaalta, Saarenmaalta ja Ugandasta muistuvat ensin mieleen. Ugandan jutussa oli hyvät kuvatekstitkin."

Lukijapalkinnon, 20 euron lahjakortin saajaa ei vielä tavoitettu Tuntosarven mennessä painoon. ■

YK:n vammaissopimus ja Suomi tänään

Teksti: Ari Suutarla

Yhdistyneiden Kansakuntien yleiskokous hyväksyi vammaissopimuksen joulukuussa 2006. Vammaissopimus on kaikkia YK:n jäsenmaita sitova asiakirja. Se käsittelee vammaisten henkilöiden ihmisoikeuksia. Suomen osalta vammaissopimusta olivat YK:ssa valmistelemassa muun muassa kuulonäkövammaiset herrat **Riku Virtanen** ja **Ari Suutarla**.

Suomen hallitus on allekirjoittanut YK:n vammaissopimuksen maaliskuussa 2007. Allekirjoittamalla Suomi on periaatteessa hyväksynyt asiakirjan sisällön.

Tullakseen sitovasti voimaan Suomen eduskunnan pitää vielä hyväksyä eli ratifioida vammaissopimus. Suomi ei vielä ole tehnyt sitä toisin kuin esimerkiksi Ruotsi ja Tanska. Myös Euroopan Yhteisö, EY, on ratifioinut vammaissopimuksen viime vuoden marraskuussa.

Suomen hallituksen politiikka on ensin saattaa kansallinen lainsäädäntö sopusointuun YK:n vam-

YK:n lippu

maissopimuksen kanssa ja hoitaa ratifiointi vasta sen jälkeen. Meillä esimerkiksi kotikuntalaki sekä laki pakkokeinoista ovat ristiriidassa YK:n sopimuksen kanssa.

Vammaisten ihmisoikeuskeskus Vike pitää päämajaansa Turussa. Vike ei hyväksy sopimuksen ratifiointiin viivyttelyä sillä perusteella, että lakien muutostyötä vain vitkutellaan. Suomen maine ihmisoikeuksien edelläkävijänä kärsii, jos tätä perustavanlaatuaista asiaa ei saada hoidettua. Kun vammaissopimus saadaan ratifioiduksi, kaikilla Suomen vammaisilla kansalaisilla on vahva asiakirja, johon aina voi vedota omia perusoikeuksia haettaessa. Nyt vielä eletään aika suuren epätasa-arvon ja kuntien miellivallan keskellä. ■

Viestinnän jättharppaukset

Teksti: Raili Karisaari

Miten toimittajan työ on muuttanut näiden vuosien aikana?

Aloittaessani Suomen Kuurosokeat ry:n toimittajana 22 vuotta sitten tiedonkulku oli pääasiassa joko postitse kulkevien tiedotteiden ja kirjeiden tai parhaassa tapauksessa faksien varassa. Tekstin painokuntoon muokkaamiseen oli käytössä kirjoituskone ja lehden taitto rakennettiin ”leikkaa, liimaa” – systeemillä. Lehden tekeminen edellä mainituilla menetelmillä tuntuu tänä päivänä lähes mahdottomalta.

Miten tiedonsaanti toimituksessa on muuttunut?

Sähköisen viestinnän yleistyminen on nopeuttanut mm. uutisaineiston keräämistä, lehden taittoa sekä toimituksen ja painon välistä yhteistyötä. Tämä kaikki näkyy myös kustannuksissa, sillä monet työvaiheet ovat jääneet pois. Myös uutisaineiston kerääminen on muuttunut. Kun 1988 uutisia ostettiin tietotoimistoilta kalliiseen hintaan, tänä päivänä

käytössä ovat internetin lisäksi, sähköpostit ja hakukoneet.

Sähköinen viestintä on parantanut myös yhdistyksen sisäistä tiedonsaantia. Yhdistyksen www-sivuilta löytyvät lähes kaikki tarvittavat päivitettyinä. Säästöä syntyy mm. esitemateriaalien painatuksessa. Yhdistyksen sisäisestä tietoverkosta, intranetista, henkilökunta saa reaaliaikaista työhön ja työyhteisöön liittyvää tietoa.

Enää ei ole pakko monen henkilön matkustaa yhteisiin tapaamisiin Jyväskylään, Tampereelle tai muualle Suomeen. Yhdistyksen kokouksiin ja palavereihin käytetään jo nyt yhä useammin Skype-yhteyksiä.

Kuurosokeilla on omat suljetut ja avoimet keskustelupalstat. Enää ei välttämättä tarvitse käyttää lehden palstoja oman mielipiteensä ilmaisuun ja palautekin tulee tuotapikaa.

Huikkea kehitys on tapahtunut tietojä viestintätekniikassa. Tänä päivänä kuurosokeat voivat käyttää tie-

tokoneita ja kännyköitä siinä missä muutkin kansalaiset - siitä kiitos oheislaitteiden ja tietokonesovellustusten kehittäjille.

Tulevaisuuden näkymät

Sähköisen viestinnän kehittyminen tulee vääjäämättä vähentämään painetun lehden merkitystä. Tiedon siirtäminen kuurosokeille tulee

tulevaisuudessa tapahtumaan yhä enemmän tietokoneiden ja puhelimien välityksellä.

Tulkkipalvelussa etätulkkaus näyttää yleistyvän kovaa vauhtia. Ehkä ei kaukana ole sekään aika, jolloin viittomakieliset voivat saavat lehensä viitottuna sähköisen viestinnän kautta. ■

Facebook – taas joku nuorten hömpötys?

Teksti: Anne Metsäpuro

Yhä useampi ihminen kertoo katselleensa kaverinsa tietoja Facebookista. Tai kertoo lähettäneensä viestejä tai keskustelleensa siellä kaverinsa kanssa. Mikä ihme siis on tuo Facebook?

Lapsena keräsimme kaverin tietoja ja kuvat kaverikirjaan. Facebook on Internetissä toimiva nykyajan kaverikirja. Se on Internet-sivusto, jonne pitää luoda oma käyttäjätunnus ja samalla oma profiili. Profiiliin kirjaututaan omalla tunnuksella ja sinne voi lisätä erilaisia tietoja ja valokuvan. Facebookista haetaan tuttu-

facebook

ja, kavereita, sukulaisia ja muita ystäviä jotka liitetään kaveripiiriin. Heidän kanssaan voi jakaa tietoja joko kirjoittamalla kaikille näkyvällä seinäkirjoituksella tai henkilökohtaisella viestillä.

Käyttäjä voi liittyä erilaisiin keskusteluryhmiin, joissa samanhenkisesti ajattelevat ihmiset vaihtavat viestejä yhteisellä ”ilmoitustaululla”. Keskusteluryhmiä on kaikenlaisia, eikä niihin ole pakko liittyä. Ryhmien si-

vuille voi kirjoittaa tai halutessaan voi vain seurata keskusteluja. Ryhmissä voi myös jakaa valokuvia. Samaan ryhmään kuuluvat henkilöt näkevät henkilön profiilin, jos sitä ei ole erikseen rajattu. Facebookissa on paljon sellaisia ryhmiä, jotka joku saattaa kokea loukkaavaksi tai joiden kanssa ajattelee eri tavalla. Näihin ryhmiin ei kannata liittyä.

Facebook ei ole ensimmäinen sivusto tai ohjelma, jossa kavereiden kanssa voi tietoja vaihtaa, mutta ohjelma levisi nopeasti, sillä se on suhteellisen helppokäyttöinen. Hiirenkäyttäjä ja ruudulta lukeva voi käyttää tavallista www-sivustoa. Facebookista on myös mobiiliversio, jossa ylimääräiset kuvat eivät ole näkyvissä ja se toimii matkapuhelimen lisäksi myös apuvälineiden kanssa.

Kertoisinko tiedot itsestäni lehdessä?

Facebookin sivuille voi lisätä tietoja itsestään, mutta kaikkea ei silti kannata kertoa. Kannattaa muistaa, että maailmassa on ihmisiä, jotka saattavat käyttää väärin löytämiään tietoja. Jos kuitenkin haluaa jakaa henkilökohtaista tietoa, kannattaa tiedot rajata käyttöoikeuksilla vain ystävien nähtäväksi. Käyttäjä voi rajata omalle etusivulle tulevien kirjoitusten ja omien tietojen näkyvyyttä. Hän voi rajoittaa, mitä tietoja näytetään, jos joku hakee häntä

ja kaikkien lisättyjen sovellusten (=ohjelmien) näkyvyyttä. Käyttäjä voi myös estää tiettyjä henkilöitä tai sähköpostiosoitteita ottamasta profiiliin yhteyttä. Niitä tietoja, joita ei halua kaikille kertoa, ei kannata sivuille kirjoittaa.

Miksi minun pitäisi liittyä Facebookiin?

Monet käyttäjät kertovat liittyneensä Facebookiin, jotta voivat pitää yhteyttä ystäviinsä. Käyttäjät kirjoittavat seinälle tilapäivityksensä ja kaverit voivat kommentoida sitä tai tykätä siitä. Kaverit jakavat lomamatkojen kuvia nähtäväksi haluamilleen kavereille. Käyttäjä voi tilapäivityksellä jakaa ilot ja surut ystäviensä kanssa, joita ei joka päivä ole mahdollista tavata.

Monet yritykset ja yhdistykset välittävät tietoa tapahtumista Facebookin välityksellä. Siellä voi vinkata kaverille hyvästä linkistä Internetissä. Sieltä löytyy myös ryhmä, jossa voi ilmoittaa tarpeettomista tavaroista ja vaihtaa ne tarpeellisiin tai myydä ne. Joillakin tapahtumilla saattaa olla omat sivut.

Vaikka Facebookissa on noin 300 miljoonaa käyttäjää, eivät siellä silti ole kaikki ihmiset. Eiväthän siihen kaverikirjaankaan aikanaan kaikki halunneet kirjoittaa. ■

Nuorten kerhon uudet tuulet

Teksti ja kuva: Jaakko Evonen

Nuorten kerhossa puhaltavat uudet tuulet. Viime vuoden marraskuun kokouksessa kerhon uudeksi vetäjäksi valittiin **Aarne Pirkola** ja rahastonhoitajaksi **Eetu Seppänen**. Tuntosarvi päätti kysyä Aarnen ja Eetun kevätalven kuulumisia.

Aarne Pirkola (vas.) ja Eetu Seppänen

Liiketaloutta Espoon Arlassa opiskeleva 21-vuotias Aarne kertoi aktiivitoiminnan olleen merkittävä syy hakeutua kerhon vetäjäksi. Eetua puolestaan kiinnosti järjestötoimintaan osallistuminen ja mahdollisuus saada uusia kokemuksia. Tietojenkäsittelyä Kajaanin ammattikorkeakoulussa opiskeleva 23-vuotias Seppänen kertoi haluavansa saada uusia elämyksiä koulunkäynnin rinnalle.

Sekä Pirkolan että Seppäsen mielestä uusien viestintätekniikoiden hyödyntäminen järjestötoiminnassa on erityisen tärkeää. Pirkola kertoi, että kerhon tulisi lisätä sähköisen viestinnän käyttöä. Samoilla linjoilla oli myös Seppänen,

joka kertoi pitävänsä sosiaalisia medioita, kuten Facebookia tärkeinä viestintäkanavina.

Nuorille on tänä vuonna luvassa paljon ohjelmaa, josta molemmat ovat mielissään. Seuraava nuorten tapaaminen järjestetään 23.4. Joensuussa Suomen Kuurosokeat ry:n kevätkokouksen yhteydessä. Lisäksi ohjelmassa on muun muassa tandempyöräilyä Ahvenanmaalla 7.-11.6. ja Euroopan kuurosokeiden nuorten kuntoutus- ja kulttuurileiri Saksassa 2.-8.8. Aarne odottaakin niitä innolla ja uskoo tapahtumien olevan menestyksellisiä. Myös Eetu aikoo osallistua nuorten toimintaan aktiivisesti. ■

Kuvassa ylhäällä vasemmalla kurssilaiset ajavat kartingia Paviljongissa Jyväskylässä, oikealla ju-jutsun opetusta monitoimihallissa.

Pistekirjoituksen opetusta Braille-salissa, Näkövammaisten koululla.

Kuulonäkövammaisten nuorten viikonloppukurssi

Teksti: Katja Kelder

Kuulonäkövammaiset kokoon-
tuivat Jyväskylään Kuulonäkö-
vammaisten Kuntoutumiskeskuk-
seen nuorten viikonloppukurssille
6.-8.11.2009. Kurssilaisia oli kaik-
kiaan yhdeksän. Kurssin vetäjänä
toimi **Katja Kelder**. Mukana oli
myös neljä tulkkiopiskelijaa.

Perjantaina 6.11.

Aloitimme tapaamisen lyhyellä tu-
tustumishetkellä. Iltapäivällä alue-
päällikkö **Ritva Rouvinen** kertoi
meille Jyväskylän kuurosokeiden
aluesihteeritoiminnasta ja keskus-
telimme yhdessä. Illalla lähdimme
innokkaina ajamaan kartingia ja

meillä oli todella hauskaa. Kartingin
jälkeen palasimme Kuulonäkövam-
maisten Kuntoutumiskeskukseen
iltapalalle ja juttelemaan.

Lauantaina 7.11.

Aamupalan jälkeen kokoonnuimme
Näkövammaisten koulun Braille-
saliin. Siellä pistekirjoitusohjaaja
Soile Silvennoinen kertoi nuorten
ryhmälle pistekirjoituksesta ja en-
sin harjoittelimme pistekirjoituksen
perusasioita. Nuoret olivat ahkeria
ja halusivat oppia haastavampia
pistekirjoitukseen liittyviä asioita.

Päivällä, lounaan jälkeen, kävelim-
me Kuulonäkövammaisten Kuntou-
tumiskeskuksesta monitoimihalliin

20 minuutin matkan. Ilma oli hyvä.
Monitoimihallissa tutustuimme Ju-
Jutsu-nimiseen itsepuolustuslajiin.
Ohjaajamme **Hannu** kertoi meille
lajin historiasta ja harjoittelimme
aktiivisesti yhdessä. Illalla menim-
me bussilla monitoimihallilta kau-
punkiin syömään ja elokuviin.

Sunnuntaina 8.11.

Aamulla jatkoimme pistekirjoituk-
sen harjoituksia. Lounaalla juh-
limme isänpäivää kakkukahvien
merkeissä. Lounaan jälkeen en-
nen kotiin lähtöä pidimme palau-
tekeskustelun ja nuoret kertoivat
toiveistaan jatkossa pidettäviä vii-
konlopputapaamisia varten. Kaiken
kaikkiaan kurssilaiset tykkäsivät
viikonloppukurssista ja kerroimme
lyhyesti toiveistamme ja myös odo-
tuksistamme nuorten viikonloppu-
kurssin suhteen. ■

Viisi kysymystä

1. Sijaitseeko Afrikan valtio Nami-
bia pohjoisella vai eteläisellä pal-
lonpuoliskolla?
2. Mistä viljakasvista grahamjauhot
valmistetaan?
3. Suomessa puhutaan paljon pk-
yrityksistä. Mitä lyhenne pk-tarkoit-
taa?
4. Tiedätkö mikä on tykky?
5. Montako kilometriä on yksi me-
gametri?

Vastaukset:

1. Eteläisellä
2. Vehnästä
3. Pieni ja keskikokoinen
4. Talvella puun oksistoon kertyvä
jää- ja lumikuorma
5. 1000 ■

Talvisota teki Vienosta sotaorvon

Vieno Hyttiselle luovutettiin 19.10.2008 Kaatuneitten Omaisten Liiton hopeinen ansiomitali ja kunniakirja. Kuvassa Vieno Hyttinen keskellä, vasemmalla Kaatuneitten Omaiset, Helsinki ry:n (sotaorpojen valtakunnallinen ala-osasto) puheenjohtaja Raimo Kivimäki ja oikealla sihteeri Sinikka Kaskinen. Kuva: Kuurosokeiden Toimintakeskuksen kokoelmat.

Teksti: Tuija Wetterstrand

Talvisota päättyi 70 vuotta sitten 13.3.1940 kello 11.00. Taisteiluissa kaatui tai katosi noin 27 000 suomalaista. Yksi heistä oli **Vieno Hyttisen** isä.

”Jäin sotaorvoksi vain kolme päivää ennen sodan päättymistä. Olin silloin kolmen kuukauden ikäinen vauva. Minulla ei ole mitään muistoja isästäni, vain valokuva”, Vieno kertoo.

Surua lisäsi se, että isän ruumista ei koskaan löytynyt. ”Äidille kerrot-

tiin, että isä oli lähtenyt vartiovuoroon kuuden muun sotilaan kanssa. Yksikään ei palannut. Heidän kohdalonsa ei koskaan selvinnyt, että ammuttiinko heidät vai joutuivatko venäläisten vangiksi”.

Vieno Hyttisen äiti avioitui uudelleen. ”En tuntenut orpoutta lapse-
na. Minulla oli perhe: äiti, isäpuoli sekä uudesta avioliitosta syntyneet sisko ja kaksi veljeä”, Vieno sanoo mutta painottaa, että ei toivo sotalesken tai -orvon osaa kenellekään. ”Toivon rauhaa ikuisesti. Sodassa kärsitään aina valtavia tappioita.”

Aikuisiällä Vieno Hyttinen asui 26 vuotta Turun Marielundissa. Paikan omisti tuolloin Kaatuneitten Omaisten Liitto ry. Myöhemmin Vieno toimi aktiivisesti mukana Kaatuneitten Omaisten Liiton valtakunnallisen sotaorpojen ala-osaston toiminnassa. Siitä hänelle myönnettiin hopeinen ansiomitali ja kunniakirja vuonna 2008.

”Enää en ole Liiton toiminnassa aktiivisesti mukana. Jäsenkirjeen luen ja saan siitä tietoa toiminnasta.” ■

Sotaorpojen rekisteröinti meneillään

Kaatuneitten Omaisten Liitto ry on jäsenyhdistyksiensä valtakunnallinen keskusliitto. Se vaalii sodissa kaatuneiden ja sodan olosuhteissa henkensä menettäneiden muistoa. Liitossa on toimivia jäsenyhdistyksiä 73 ja niissä jäseniä yhteensä n. 6500. Liiton toimisto sijaitsee nykyisin Helsingin Pasilassa. Liitto rekisteröi parhaillaan sotaorpoja jäsenyhdistyksiensä kautta.

Lisätietoa: www.kolry.fi.

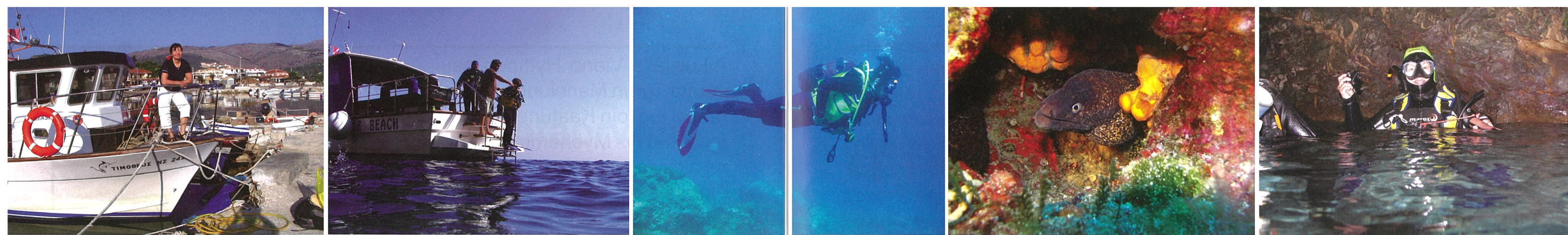
Silmät

Runo: Vieno Hyttinen

Silmät kirkkaat tai sameat.
Molemmat katsovat.

Terveet silmät valon,
värit näkevät.
Kauneuden ja rumuuden.
Silmät sokeat,
sisäisesti katsovat.
Tuntevat käsin näkevin;
lämmön, viileyden,
pehmeiden ja karheuden. ■

Kuvasarja Railin sukellusmatkasta Zakynthoksen saarella Kreikassa. Lähtö veneellä, veteen meno, sukeltaminen, vedenalainen maailma ja kurkistus luolaan.

Veden alla kuin avaruudessa

Teksti: Raili Karisaari

Kuvat: Riikka Kankkunen

Vesi on ollut minulle tuttu elementti jo lapsesta asti. Kasvoin veden äärellä, ja myöhemmin harrastin vesilajeja; uintia ja melontaa. Noin 10 vuotta sitten päätin kokeilla sukeltamista, ihan vain kokeeksi. Kävin peruskurssin ja huomasin, että vedenalainen maailma olikin kiinnostavampi kuin osasin kuvitella. Tällä hetkellä sukelluspäiväkirjassani on kirjattuna yli 100 sukellusta, joista pääosa Jäämerellä Pohjois-Norjassa, Punaisella merellä Egyptissä ja Välimerellä Kreikassa.

Huolelliset valmistelut ja veteen

Sukeltamisen alkuvalmisteluun kuuluu yhteisen suunnitelman te-

keminen ryhmän tai sukellusparin kanssa, jolloin sovimme sukelluskohteen, sukelluksen kestoajan, syvyyden ja käymme läpi turvallisuuden ja mahdollisiin hätätilanteisiin liittyvät asiat. Sen jälkeen aloitamme laitepaketin kokoamisen. Lopuksi vielä tarkistamme sukellusparin kanssa, että kaikki on kunnossa.

Ennen veteen menoa päästän tasapainotusliivin täyteen ilmaa, jotta pysyn pinnalla. Kun kaikki sukeltajat ovat vedessä, käymme vielä kerran läpi tähän sukellukseen liittyvät asiat ja tarkistamme menosuunnan kompassista. Kun kaikki on valmista, ryhmän vetäjän näyttää merkin, peukalo alaspäin, joka tarkoittaa alasmenoa. Päästän ilman pois liivistä ja painun pinnan alle. Vajoamme hitaasti alas lähelle pohjaa ja jäämme leijumaan pohjan yläpuolelle. Eteeni avautuu

uudenlainen maailma, hiljainen, sininen äärettömyys.

Tärkeintä sukeltamisessa on säilyttää mielenmalttinsa oudoissakin tilanteissa. Sukeltajan on osattava toimia oikein vaaratilanteen sattuessa. Hänen on osattava arvioida oma kuntonsa ja taitotasonsa, ettei ota turhia riskejä.

Vedenalainen maailma on hiljainen ja rauhallinen.

Suomen sisävesissä ja merialueilla näkyvyys on melko huono. Parhaat näkymät ovat noin 3-10 metrin syvyydessä. Näissä syvyyksissä on vielä riittävästi valoa ja ilman lampua tulee hyvin toimeen. Veden alla voi katsella kasveja ja monenlaisia kotiloita ja muita pieniä eliöitä. Pohjalla voi maata vanhoja puunrunkoja, saattaapa jokunen kalakin tulla ihmettelemään outoa lajitoveria. Mudan peitossa olevat kivilohkareet näyttävät jännittäviltä, jopa pelottavilta. Syvemmällä, noin kymmenessä metrissä, näkemiseen tarvitaan erityinen sukelluslamppu.

Kirkkaissa vesissä kuten Punaisella merellä tai Jäämerellä näkyvyys on yleensä hyvä, useita kymmeniä metrejä. Syvemmälle mentäessä värikyvyys muuttuu harmaan ja sinisen eri sävyihin.

Tavallisen harrastajan kannalta parhaat näkymät ovat suhteellisen matalalla, noin 10-15 metrin syvyydessä. Värikkäimmät kasvit ja kalat viihtyvät juuri näissä syvyyksissä. Siellä voi ihaila kymmenien eri korallilajien muodostamia patsaita, välkehtiviä kalaparvia, värikkäitä pikkukaloja, kotiloita, meritähtiä kallionkoloissa lymyileviä petokaloja jne. Näkymä on parhaimmillaan kuin satumetsä. Korallien ja kotiloiden koskettelua on kuitenkin varotettava. Monet koralleista ja kotiloista ovat polttavia, jopa tappavan myrkyllisiä ihmiselle.

Iso kuningasrapu lienee pelottavin kaikista näkemistäni vedenalaisista asukeista. Niitä tapaa Jäämerellä Pohjois-Norjan rannikoilla. Jättiravut voivat painaa jopa 15 kiloa ja niiden raajojen väli voi olla yli kaksi metriä. ■

Työllistymiseen tarvitaan tukea ja apua

Teksti: Leena Rossinen

Osallistuin marras-joulukuussa Pohjoismaisessa kuurosokeiden henkilöstön koulutuskeskuksessa järjestettyyn kuurosokeiden työllistymistä ja koulutusta käsittelevään seminaariin. Meitä osallistujia oli noin 20, minä ainoana Suomesta.

Seminaariesitelmissä pohdittiin, onko sairausloma hyöty vai haitta ja mitä positiivisia arvoja kuurosokea saa olemalla osa työmarkkinoita. Lisäksi kuulumme esimerkkejä kahdesta projektista, ruotsalaisesta ”Koulusta työelämään” ja tanskalaisesta ”Mielekästä työtä”.

Ruotsalaisen projektin tavoitteena oli luoda malli siitä, miten yläasteen ja lukion oppilaille voitaisiin tarjota heidän tarpeisiinsa kehitettyä opinto- ja ammatinvalinnanohjausta ja parempaa tietoa niistä ongelmista, joita kuurosokeat nuoret kohtaavat koulun ja työelämän välisessä siirtymässä. Myös yhteistyötä eri toimijoiden välillä haluttiin lisätä.

Tanskalaisessa projektissa lähdettiin olettamuksesta, että kuurosokeiden henkilöiden integroiminen työmarkkinoille on osa kuntoutusprosessia. Projektiin osallistuneet kuurosokeat olivat joko olleet jo kauan pois työmarkkinoilta tai kokemus työmarkkinoista oli hyvin rajallinen. Heidän työllistymistään pyrittiin helpottamaan erilaisilla tukitoimilla, kuten työaika lyhentämällä ja työtahtia hidastamalla.

Kummankin projektin lopputuloksissa korostuu avun ja tuen tarve työpaikan etsimisessä ja löytymisessä. Samaan tulokseen tulin itse omassa kartoituksessani.

Millainen on hyvä työympäristö?

Kuurosokean kannalta hyvässä työympäristössä ei työskentele enempää kuin neljä ihmistä samassa tilassa. Työympäristön on hyvä olla hiljainen ja rauhallinen, tilat helposti hahmotettavat ja esteettömät. Meluisissa työpaikoissa kuuroilla on helpompaa kuin huonokuuloisilla kuulolaitteen käyttäjillä. Tärkein-

tä on tietenkin tavoittaa oikea työ oikealle ihmiselle sekä kouluttaa työvoimaviranomaisia ja muita palvelujärjestelmässä työskenteleviä kuulonäkövamma-asioihin. Kuurosokealla on tärkeää olla realistinen käsitys omista resursseistaan ja tilanteestaan.

Tukitoimet ennen työn alkamista ja sen aikana helpottavat kaikkia osapuolia. Työnantajat sekä työkaverit on hyvä valmistella hyvin. Erittäin tärkeää on myös tukea työmarkkinoilla jo olevia, etsiä työkaluja jakamiseen ja varmistaa, että apuvälineasiat ovat kunnossa.

Laman vaikutus

Seminaaripäivien aikana tuli esille, että eri pohjoismaiden työikäisistä kuurosokeista/kuulonäkövammaisista suuri osa on eläkkeellä. Työelämässä olevien kuurosokeiden/kuulonäkövammaisten määrä on suunnilleen sama kaikissa Pohjoismaissa. Aivan tarkkaa tietoa kaikista työssäkävijöistä ei ole.

Yhteiskunnassa vallitsevan laman vaikutukset näkyvät työllistymismahdollisuuksien heikentymisenä kaikissa Pohjoismaissa.

Kirjoittaja osallistui seminaariin Koulutus ja työelämä – kuurosokeutuminen. Paikkana NVC Tanska, Dronninglund 30.11-3.12.2009. ■

Huomioi uudet vaihteen numerot!

Vanha lankapuhelinjärjestelmä on lakkautettu 1.3. alkaen keskustoimistossa ja Kuntoutumiskeskuksessa. Toimintakeskuksessa lankaliittymä lakkautetaan heti, kun turvapuhelinjärjestelmä on saatu siirrettyä aukottomasti uuteen, langattomaan järjestelmään.

Vanhojen vaihteiden numeroissa on puolen vuoden ajan päällä automaattinen tiedotepalvelu, jossa tiedotetaan lankapuhelinjärjestelmän lakkauttamisesta ja kerrotaan uudet vaihteiden numerot.

Uusien mobiilivaihteiden numerot:

Keskustoimisto, Helsinki:

040 778 0299

Toimintakeskus, Tampere:

040 778 0266

Kuntoutumiskeskus, Jyväskylä:

040 778 0229

Kaikilla työntekijöillä on nyt käytössä matkapuhelimet ja niihin henkilökohtaiset numerot. Aiemmat jo käytössä olleet matkapuhelinnumerot pysyvät muuttumattomina. Kaikki puhelinnumerot löytyvät yhdistyksen Internet-sivuilta kohdasta www.kuurosokeat.fi linkistä Henkilökunnan puhelinnumerot. ■